

شناسایی عفونت مایکوپلاسمایی در رده های سلولی با روش PCR-ELISA

محمد رضا عربستانی^{۱*}، فاطمه رحیمی^۲

۱. دکترای تخصصی باکتری شناسی، استادیار گروه میکروب شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان

۲. دکترای تخصصی باکتری شناسی، استادیار گروه میکروبیولوژی، دانشکده علوم، دانشگاه اصفهان

* نشانی برای مکاتبه: خیابان شهید فهمیده، روبروی پارک مردم، دانشگاه علوم پزشکی همدان، دانشکده پزشکی، گروه میکروب شناسی.
mohammad.arabestani@gmail.com

دریافت مقاله: مرداد نود و دو پذیرش برای چاپ: مهر نود و دو

چکیده

سابقه و هدف: مایکوپلاسمها به ویژه گونه هایی از جنس مایکوپلازما و آکولوپلازما بعنوان آلوده کنندگان میکروبی، رده های سلولی که فرآورده بیولوژیکی تولید می کنند، در نظر گرفته می شوند. هدف از این مطالعه تشخیص سریع و دقیق آلودگی رده های سلولی به انواع مختلف مایکوپلازما توسط روشهای مولکولی از قبیل PCR-ELISA می باشد.

روش کار: مطالعه حاضر به شیوه ارزیابی یک تست تشخیصی صورت پذیرفت. این روش بر اساس واکنش PCR-ELISA و با استفاده از پرایمرهای اختصاصی جنس مایکوپلازما، پرایمرهای اختصاصی گونه های مختلف مایکوپلازما که همگی با Digoxigenine نشان دار شده و هم چنین پروب اختصاصی جنس مایکوپلازما که با بیوتین نشان دار شده بود، انجام گرفت.

یافته ها: جهت ارزیابی آلودگی رده های سلولی به مایکوپلازما تعداد 183 رده سلولی مختلف موجود در بانک سلولی انستیتو پاستور ایران بررسی شد. با روش PCR ۴۸/۶ درصد رده های سلولی آلودگی به مایکوپلازما را نشان دادند. با روش PCR-ELISA نیز نتایج به دست آمده با PCR تایید گردید و هیچ گونه اختلافی بین نتایج به دست آمده توسط روش PCR و PCR-ELISA مشاهده نشد. در حالی که با روش کشت میکروبی ۲۷/۳ درصد از رده های سلولی آلودگی به مایکوپلازما را نشان دادند. نتایج بدست آمده توسط روش PCR-ELISA در مقایسه با روش کشت میکروبی حساسیت ۱۰۰ درصد و ویژگی ۷۰/۷ درصد را نشان داد.

نتیجه گیری: از آن جایی که روش معمول برای تشخیص آلودگی رده های سلولی به مایکوپلازما روش کشت میکروبی و رنگ آمیزی است و این روش ها زمان بر بوده و از حساسیت پائینی نیز برخوردار هستند و سرعت عمل در تشخیص آلودگی رده های سلولی به منظور درمان رده سلولی آلوده و جلوگیری از آلوده شدن رده های سلولی سالم حائز اهمیت است لذا توصیه می شود در موارد اورژانسی روش PCR-ELISA را که دارای حساسیت و سرعت عمل بسیار بالاتری است جایگزین روش های فوق گردد.

واژگان کلیدی: مایکوپلازما، رده های سلولی، کشت میکروبی، PCR-ELISA

مقدمه

مایکوپلازماها از آلوده کنندگان اصلی و عمده رده های سلولی در سرتاسر دنیا هستند، بررسی ها نشان داده است که ۵-۸۷ درصد از رده های سلولی به مایکوپلازماها آلوده می باشند (۷-۱). این مسئله نتایج بدست آمده از مطالعات و تحقیقات آزمایشگاهی بر روی رده های سلولی را غیر قابل قبول و نامطمئن می سازد. گزارشات مختلفی از آلودگی رده های سلولی بانکهای سلولی سراسر جهان ارائه گردیده است (۸).

مطالعات نشان می دهد که مولیکوت ها (Mollicutes) رشد و تکثیر سلول ها، متابولیسم اسیدهای آمینه و اسیدهای نوکلئیک، تولید فرآورده های بیولوژیکی از قبیل سیتوکین ها، منوکین ها و آنتی بادی های مونوکلونال را تحت تاثیر قرار می دهند. برخلاف آلودگی باکتریایی و قارچی آلودگی مولیکوت ها معمولاً در محیط تولید هیچ گونه کدورت واضحی نمی کنند. هم چنین اکثر مولیکوت ها به آنتی بیوتیک های معمول مورد استفاده

در کشت های سلولی مقاوم هستند. به منظور پیش گیری از این عمل نیاز به تشخیص آلودگی سریع و دقیق رده های سلولی به انواع مختلف مایکوپلازما ضروری می باشد. منشاء آلودگی کشت های سلولی به مایکوپلازما ممکن است از طریق پرسنل آزمایشگاهی، سرم های تجارته حیوانات مورد استفاده در کشت های سلولی و رده های سلولی آلوده می تواند صورت بگیرد (۲، ۱۲-۹).

تعداد زیادی روش های تشخیصی برای شناسایی مایکوپلازماها به کار رفته است که آزمایش مستقیم شامل کشت میکروبی می باشد و آزمایشات غیرمستقیم شامل رنگ آمیزی DNA با رنگ های فلوروکروم، DNA Probe، ELISA، ایمونوفلورسانس و ارزیابی های بیوشیمیایی می باشند (۷، ۱۳-۱۶).

۱۲۴ الی ۴۸ ساعت در آنکوباتور CO₂ دار در دمای ۳۷ درجه سانتی گراد انکوبه گردید. در مرحله بعد ۱ میلی لیتر از محیط PPLO BROTH توسط پی پت برداشت شد و در سانتریفوژ با دور ۱۰,۰۰۰ دور بر دقیقه به مدت ۲۰ دقیقه سانتریفوژ گردید ، سپس از رسوب حاصل شده به میزان ۲۰ μl به محیط کشت PPLO AGAR اضافه شد و در آنکوباتور CO₂ دار در دمای ۳۷ درجه سانتی گراد انکوبه گردید. در نهایت بعد از مدت ۲ الی ۳ روز محیط کشت در زیر میکروسکوپ نوری معکوس مورد بررسی قرار گرفت و این عمل چندین بار جهت تشخیص آلودگی تکرار گردید (۱۸).

جهت انجام PCR-ELISA ابتدا DNA مایکوپلازما به روش پروتئیناز K استخراج گردید. پرایمرها با استفاده از نرم افزار Gene Runner و بر اساس توالی ژن 16S rRNA باکتری مایکوپلازما طراحی شدند. پرایمرهای طراحی شده به شرکت ROCH جهت سنتز سفارش داده شد. جهت انجام PCR در یک لوله اپندورف کلیه مواد لازم را مخلوط کرده ، که این مخلوط اصلی (Master Mix) بود که شامل ۲,۵ میکرولیتر بافر PCR 10X ، ۱ میکرولیتر dNTP 10mM ، ۳ میکرولیتر پرایمر سنس و ۵ میکرومولار آنتی سنس ، ۱ میکرولیتر Tag DNA Polymerase و ۱۴,۴ میکرولیتر آب مقطر دی یونیزه ، ۱ میکرولیتر DNA نمونه و در نهایت حجم کلی سلول به ۲۵ میکرولیتر رسید. سپس Master Mix در میکروتیوپ هایی که از قبل مشخصات بر روی آنها نوشته شده بود تقسیم می شد. در این آزمایش نیاز به یک کنترل منفی و یک کنترل مثبت بود که لازم بود در تهیه Maste Mix مقادیر آنها لحاظ شود. پروفایل دمایی مربوطه شامل سه مرحله ۱- دناتوراسیون در دمای ۹۴ درجه سانتی گراد به مدت ۶۰ ثانیه ۲- مرحله به هم پیوستن در دمای ۵۵ درجه سانتی گراد به مدت ۳۰ ثانیه ۳- مرحله گسترش در دمای ۷۲ درجه سانتی گراد به مدت ۶۰ ثانیه تکثیر شد. سپس در پایان سیکل ۳۲ مرحله گسترش به مدت ۵ دقیقه در دمای ۷۲ درجه سانتی گراد گسترش یافت تا سنتز زنجیره های نیمه تمام کامل شوند. پس از اتمام مراحل PCR نمونه ها تا زمان آنالیز بر روی ژل آگارز ، در داخل یخچال نگه داری شدند. جهت مشاهده محصولات PCR از ژل آگارز ۲ درصد استفاده شد. نمونه های مورد نظریه همراه Loading buffer به چاهک ها اضافه و الکتروفورز با ولتاژ ۶۰ ولت برای یک ساعت انجام شد، در مرحله بعد رنگ آمیزی با محلول اتیدیم بروماید انجام گرفت و در نهایت با دستگاه ترانس ایلومیناتور نتایج مشاهده شدند.

در PCR-ELISA ابتدا محصول PCR خود را با Digoxigenine نشان دار کرده سپس کف پلیت ۹۶ خانه ای با ستریت اوبدین کوت شد در ادامه پروب طراحی شده که با ماده بیوتین نشان دار شده بود اضافه گردید. (لازم به ذکر است که قبل از اضافه کردن پروب باید ابتدا پروب را به مدت ۱ الی ۲ دقیقه در آب جوش قرار داد تا از حالت Folding خارج شود). در ادامه محصولات PCR نشان دار شده با Digoxigenine را به مدت ۱ الی ۲ دقیقه در آب جوش قرار داده تا دو رشته DNA از هم جدا شوند و بافر هیبریداسیون را به هر خانه پلیت اضافه نموده سپس محصولات PCR اضافه شد در مرحله بعد ماده کونژوگه که آنتی بادی ضد Digoxigenine بود اضافه شد و در نهایت سوبسترای واکنش مانند TMB (تترامتیل بنزیدین) اضافه شد و تغییر رنگ را مشاهده کرده OD آن با دستگاه ELISA READER قرائت شد.

از مهم ترین عیوب روش های معمول تشخیص عفونت رده های سلولی به مایکوپلازما تجربه ومهارت شخصی ، زمان بر بودن وسختی روش می باشند. برای مثال روش ELISA دارای واکنش متقاطع وحساسیت پایین است و نیاز به تعداد زیادی سلول مایکوپلازما جهت تشخیص دارد. نتایج مثبت کاذب نیز در این روش مشاهده می شود. در روش رنگ آمیزی با رنگ های فلوروکروم، روش پیچیده است و با ترکیبات محیط کشت، پوسته های باقی مانده سلولی ، DNA میتوکندری واکنش نشان مدهد و باعث نتایج مثبت کاذب می شود. روش کشت میکروبی نیز خیلی زمان بر است و بعضی از سویه های آلوده کننده اصلی رده های سلولی از قبیل مایکوپلازما هیورینیس (M.hyorhinis) در محیط های کشت میکروبی قادر به رشد نمی باشد و بعضی سویه های دیگر از قبیل مایکوپلازما آرژینینی (M.arginini) کشت آنها مشکل است و به سختی در محیط های کشت میکروبی رشد می کنند. اگرچه کوشش در بهبودی این روش ها انجام گرفته است ولی تشخیص سریع مایکوپلازما در کشت های سلولی به عنوان یک مشکل جدی باقی مانده است که اخیراً از تکنیک های PCR، ELISA، PCR-ELISA، Real Time PCR برای شناسایی مایکوپلازما استفاده شده است (۱۷، ۱۳).

روش کشت میکروبی روش استاندارد تشخیص مایکوپلازما می باشد (۱۸). ولی در مورد کشت میکروبی چون مایکوپلازما نیاز به زمان طولانی جهت رشد دارند (حدالقل ده روز و گاهی تا سه هفته) رشد آنها در محیط های کشت اختصاصی مایکوپلازما طول می کشد و این زمان طولانی باعث از دست رفتن رده های سلولی و آلودگی رده های سلولی به مایکوپلازما می شود. لذا استفاده از روش سریع ، حساس و اختصاصی که تا حدودی با روش کشت میکروبی هم خوانی داشته باشد بسیار حائز اهمیت می باشد. در این مقاله از روش PCR-ELISA به هم راه کشت میکروبی جهت دست رسی به هدف تشخیص سریع ودقیق رده های سلولی آلوده به مایکوپلازما و تعیین میزان درصد آلودگی رده های سلولی به مایکوپلازما در بانک سلولی انستیتو پاستور ایران استفاده شد.

روش کار

در این مطالعه که از نوع ارزیابی یک تست تشخیصی است و تحت عنوان مطالعات ارزیابی فرآیندها شناخته می شوند تعداد ۱۸۳ نمونه از رده های سلولی موجود در بانک سلولی انستیتو پاستور ایران به صورت تصادفی بررسی وجهت مشخص نمودن اعتبار روش ها از آزمون غربال گری استفاده شد (۱۹). رده های سلولی مورد آزمایش شامل رده های سلولی انسانی ورده های سلولی غیر انسانی از قبیل موش، میمون، خوک، گوسفند و گاو بودند. بیشتر رده های سلولی موجود در بانک سلولی از کشورهایمانند سوئد ، آلمان و آمریکا به بانک سلولی انتقال پیدا کرده بودند و در این بانک تکثیر و نگه داری می شدند. از آنجائیکه تست استاندارد برای تشخیص آلودگی رده های سلولی به مایکوپلازما کشت میکروبی می باشد (۱۸) جهت تأیید نتایج PCR-ELISA آزمایش کشت میکروبی مایکوپلازما بر روی محیط های مخصوص مایکوپلازما انجام گرفت و سپس روش PCR-ELISA با آن مقایسه گردید.

برای انجام کشت میکروبی ابتدا ۱ الی ۲ میلی لیتر نمونه کشت سلولی که آن زرد شده بود به محیط کشت PPLO BROTH اضافه شد و به مدت

یافته ها

پس از اثبات کارائی ویژگی پرایمرها جهت تشخیص جنس مایکوپلازما تعداد ۱۸۳ رده سلولی ذخیره شده در بانک سلولی به صورت تصادفی انتخاب شدند و آزمون PCR اختصاصی جنس و گونه مایکوپلازما بر روی تمامی نمونه های DNA انجام شد و تعداد ۸۹ نمونه (۴۰ درصد) از نمونه ها مثبت و آلوده به مایکوپلازما بودند، که بیشترین سویه های آلوده کننده رده های سلولی بانک سلولی انستیتو پاستور ایران شامل، مایکوپلازما فرمنتانس، مایکوپلازما آرچینینی، مایکوپلازما هیورینیس، مایکوپلازما اورال که بیشتر از ۹۰ درصد موارد را تشکیل می دهند و کمتر از ۱۰ درصد موارد مربوط به مایکوپلازما سالیواریوم، مایکوپلازما پیروم، آکولوپلازما لیدلاوی، اوره آپلازما اوره آلیتیکوم می باشد. نتایج تکنیک PCR-ELISA بر روی این نمونه های مشابه با نتایج PCR بود و نتایج PCR تایید گردید. نکته قابل توجه اینست که OD های حاصل در روش ELISA و قدرت محصولات PCR مشاهده شده روی ژل با یک دیگر کاملاً همخوانی داشتند (جدول ۱). مطابق با کیت تشخیصی مایکوپلازما بر روی رده های سلولی به روش PCR-ELISA ساخت شرکت ROCH، Cut off point آن ۰/۲۲ تعیین شده است (در روش مذکور نیز Cut off point، ۰/۲۲ در نظر گرفته شده است). بنابراین موارد +++ = (۰ - ۰/۲۲)، - = (۰/۲۲ - ۰/۴)، + = (۰/۴ - ۰/۸)، ++ = (۰/۴ - ۱/۰)، +++ = (۱ - ۰/۲۲) و (۱) = +++ محاسبه گردید. تعداد ۵۰ مورد از نمونه ها توسط روش کشت میکروبی و روش PCR-ELISA مثبت شدند (True Positive) (تعداد ۳۹ مورد توسط روش PCR-ELISA مثبت و توسط روش کشت منفی شدند) (False Positive) تعداد ۹۴ مورد توسط روش کشت و روش PCR-ELISA منفی شدند (True Negative) و موردی پیدا نشد که توسط کشت مثبت باشد و توسط PCR-ELISA منفی باشد (False Negative) (جدول ۲). حساسیت آزمایش PCR-ELISA در مقایسه با کشت میکروبی ۱۰۰ درصد می باشد بدین مفهوم که تمامی موارد کشت مثبت با PCR-ELISA نیز قابل تشخیص است. از طرف دیگر ویژگی روش PCR-ELISA در مقایسه با کشت میکروبی ۷۰/۷ درصد می باشد بدین مفهوم که روش PCR-ELISA در مقایسه با کشت ۷۱ مورد منفی آن را می تواند تشخیص بدهد. نتایج تست تعیین حساسیت روش PCR-ELISA بر روی سوش میکروب استاندارد (مایکوپلازما اورال ATCC 19526) نشان داد تا رقت 10^{-6} (تعداد ۱۰ میکروارگانیزم در هر میلی لیتر) نیز قابلیت تشخیص ارگانیزم را دارد و در رقت بالاتر قادر به تشخیص ارگانیزم نیست.

جدول ۱. نتایج آزمون ELISA بر روی تعدادی رده های سلولی برای

اثبات نتایج PCR			OD
ردیف	کد بانک سلولی	رده های سلولی	
	ایران		
۱		M. orale (ATCC 19524)	1.767
۲	NCBI 438	Detroit 532	0.082
۳	NCBI 118	1321 NI	0.182
۴	NCBI C 506	SW 480	1.010
۵	NCBI C 428	DU-145	0.161
۶	NCBI 449	AGO 1529	2.735
۷	NCBI 144	HEP 2	1.019
۸	NCBI C481	SW 1116	1.044
۹	NCBI C456	MEL III	0.154
۱۰		E. coli (ATCC 25922)	0.132
۱۱		D.W	0.075
۱۲		PBS	0.005

جدول ۲. نتایج کشت میکروبی و PCR-ELISA

PCR-ELISA منفی	PCR-ELISA مثبت	
۰	۵۰	کشت میکروبی مثبت
۹۴	۳۹	کشت میکروبی منفی
۹۴	۸۹	جمع

بحث

مایکوپلازماها از آلوده کنندگان اصلی رده های سلولی در آزمایشگاه می باشند و توسط میکروسکوپ نوری غیر قابل مشاهده هستند. این آلوده کنندگان مزمن رده های سلولی به وسیله چندین روش اختصاصی از قبیل تغییر رنگ با استفاده از رنگ های اختصاصی در محیط های کشت، ELISA برای تشخیص پروتئین های اختصاصی، کشت میکروبی و روش های مولکولی قابل شناسایی می باشند.

این مطالعه نشان می دهد که از ۱۸۳ رده سلولی مورد آزمایش در بانک سلولی انستیتو پاستور ایران نتایج کشت میکروبی آنها بر روی محیط مخصوص مایکوپلازما تعداد ۵۰ رده سلولی (۲۷,۳ درصد) آلودگی به مایکوپلازما را نشان دادند. بررسی ها توسط روش حساس و دقیق PCR-ELISA نشان داد که تعداد ۸۹ رده سلولی (۴۸,۶ درصد) آلودگی به مایکوپلازما دارند.

از موارد دیگر ویژگی پائین کشت میکروبی در مقایسه با روش PCR-ELISA است. این تفاوت می تواند به دلیل عدم وجود شرایط اپتیمم کشت برای همه گونه های آلوده کننده باشد. یکی از مهم ترین موارد قابل بحث در این مطالعه سرعت روش PCR-ELISA در مقایسه با روش کشت میکروبی می باشد. در کشت میکروبی بر روی محیط های مخصوص مایکو پلاسما برای تشخیص آلودگی به حداقل ۱۰ روز زمان نیاز است. ولی با روش PCR-ELISA در مدت ۳ تا ۱۰ ساعت جواب آزمایش داده می شود.

نتیجه گیری

اطمینان از سالم بودن رده های سلولی از نظر آلودگی به مایکوپلازما جهت تحقیقات مختلف بیولوژیکی و فرآورده های تجارتی بسیار مهم است. لذا توصیه می شود روش PCR-ELISA را که دارای سرعت عمل بسیار بالاتری است جایگزین روش های کشت درموارذ اورژانسی گردد. با وجود این پیشنهاد می شود درموارذ عادی روش PCR-ELISA هم زمان با کشت میکروبی باشد تا تعیین هویت باکتری و گونه آن نیز تعیین گردد. مهم ترین یافته این مطالعه قدرت روش PCR-ELISA در تشخیص آلودگی رده های سلولی به مایکوپلازما در مقایسه با روش های دیگر تشخیصی می باشد.

به عبارتی دیگر می توان استنباط نمود که در مدت زمان مربوطه روش کشت در ۲۹ درصد موارد قادر به تشخیص موارد آلودگی نبود در صورتی که با روش PCR-ELISA قابل اندازه گیری می باشد. قابل توجه است که OD خوانده شده در دستگاه ELISA READER با ضخامت باندهای مشاهده شده در روی ژل آگارز ارتباط مستقیمی دارد به این معنی که هر چه باند مشاهده شده در روی ژل آگارز ضخیم تر باشد OD مربوطه بیشتر می باشد و بالعکس (۲۱،۲۰).

در روش PCR-ELISA در هر آزمایش ۲ تست کنترل منفی و ۲ تست کنترل مثبت استفاده شد. نتایج فوق هم ا هنگ با نتایج بدست آمده توسط سایر محققین تایید می کند که روش PCR-ELISA در مقایسه با روش های دیگر از جمله کشت میکروبی ، رنگ آمیزی DNA و تکنیک هیبریداسیون سریع تر و آسان تر می باشد (۱۵-۱۳).

حساسیت آزمایش PCR-ELISA در مقایسه با کشت میکروبی ۱۰۰ درصد می باشد. به این مفهوم که تمامی موارد کشت مثبت با PCR-ELISA نیز قابل تشخیص است. از طرف دیگر ویژگی روش PCR-ELISA در مقایسه با روش کشت میکروبی ۷۰،۷ درصد می باشد. یعنی روش PCR-ELISA در مقایسه با کشت در همان مدت زمان در ۷۱ مورد منفی آن را میتواند تشخیص دهد (منفی کاذب). از جمله موارد مورد بحث در این مطالعه این است که توسط آزمایش PCR-ELISA ۸۹ رده سلولی آلودگی به مایکو پلاسما را نشان دادند .

REFERENCES

1. Dussrget O & Roulland Dussiox: Rapid, Sensitive PCR-ELISA based detection of mycoplasma in simulated samples of animal sera. *Appl Environ microbial*. 1994; 60: 953- 959.
2. Somerson NL & Cole BC: The mycoplasma flora of human and nonhuman primates. *The mycoplasmas Vol 2*. Academic press, New York, 1979. p. 191 -216.
3. Uphoff CC and. Drexler HG: Comparative PCR analysis for detection of mycoplasma infections in continuous cell lines. *In Vitro Cell Dev Biol Anim*. 2002; 38:79-85.
4. Barile MF & Rottem S: Mycoplasma in cell cultures. In: *Rapid diagnosis of mycoplasma* Plenum press, New York, 1993. p. 155-193.
5. Mc Garrity GJ , Kotani H & Carson D : Comparative studies to determine the efficiency of 6 methylprine to detect cell culture mycoplasmas . *In Vitro Cell Dev Biol*. 1986; 22:301-304
6. Mc Garrity GJ Kotani H & Butler GH: Mycoplasmas and tissue culture cell. In: *Mycoplasmas biology and pathogenesis*. American Society for Microbiology, Washington DC 1992. p. 445-54.
7. Sambrook J, Fritsch EF & Maniatis T: *Molecular cloning. A laboratory manual 2th edition*. cold spring harbor lab press , New York 1989. p. 9. 31-9.62.
8. Tang J, Hu M, Lee S & Roblin R: A polymerase chain reaction based method for detecting Mycoplasma/Acholeplasma contamination in cell culture. *J Microbiol Method*. 2000; 39: 121-126.

9. Arai S, Harasawa R, Ohno T, Takeuchi M, Lee I, Kato K, Takashi H & Furudera T: Comparative studies to detect mycoplasma Contamination in biondustrial for validating standard method . *Int Organ Mycoplasma Lett.* 1994; 3: 48-49.
10. Rawadi G, Lecaque D, Pirot D & Roman S: Detection and identification of mycoplasma contamination in cell cultures by polymerase chain reaction. *Methods Mol Cell Biol.* 1993; 4: 147-156.
11. Uphoff CC and Drexler HG: Comparative antibiotic eradication of mycoplasma infections from continuous cell lines. *In Vitro Cell Dev. Biol. Anim.* 2002; 38:86-89.
12. Garner CM, Hubbard LM and Chakraborti PR: Mycoplasma detection in cell cultures: a comparison of four methods. *Br J Biomed Sci.* 2000; 57:295-301.
13. Bolske G: Survey of mycoplasma infection in cell cultures and a comparison of detection methods: *Zentrabl Bakteriolog Mikrobiol Hy.* 1988; 269: 331-340.
14. Hay RJ, Macy ML & Chen TR: Mycoplasma infection of cultured cells. *Nature.* 1989; 339:487-488.
15. Hyeran S, Seung HK, Yoon JB & Sukgil S: PCR-based detection of mycoplasma species. *J Microbiol.* 2006; 44:42-49.
16. Martin L & Jakub N: Rapid test for early detection of mycoplasma contamination of the continuous cell line. *Immunol Lett.* 2004; 92:215-216
17. Pawar V, Luczak J, Cox MS, Dnbose J & harbell JW: Trends in the incidence and distribution of mycoplasma contamination detected in cell lines and their products. *Int Organ Mycoplasma Lett.* 1994; 3:77.
18. Blazek R, Schemit U & Hadding U: Fast and simple procedure for the detection of cell culture mycoplasmas using a single monoclonal antibody. *J Immunol Methods.* 1990; 131:203-212.
19. Douglas G, Altman, *Practical statistics for medical research*, 1th Ed, Champan & hall 1994
20. Chen TR : In situ detection of mycoplasma contamination in cell cultures by flurescent Hoechst 3358 stain. *EXP cell Res.* 1978; 104: 255-262.
21. Wilchek M & Bayer EA: The avidin biotin complex in immunology. *Immunol Today.* 1984; 5: 39-43.